

DE BEVRIJDING (Deel 1)

De periode 17 april 1945 t/m 25 april 1945

Een zwarte dag

Naast vreugde en blijdschap bracht de bevrijding groot verdriet met zich mee in de buurtschap De Glind, de thuisbasis van de Rudolphstichting. Het was een dramatische week die nu nog in het geheugen gegrift staat van velen die in die tijd daar hebben geleefd, gewoond en gewerkt. Vlak voor de capitulatie van De Duitsers, in april 1945, werd het operatiegebied van Huibs knokploeg (**Huib van der Fange uit Zwanenburg**) niemandsland, waarin zowel de Duitsers als de Canadezen patrouilleerden. Buurtschap De Glind maakte daar deel van uit. Barneveld was op 17 april al bevrijd door De Canadezen, maar dat gold niet voor De Glind. De verzetsmensen verzamelden als gekken gegevens over de sterkte, de positie en de bewegingen van de Duitse troepen. Op dinsdagavond 17 april besloot Huib dat hij zijn inlichtingen persoonlijk bij de Canadezen in Barneveld wilde brengen. **Gerard van Wijk**, de zoon van vakbaas Van Wijk van de tuinderij op de Rudolphstichting, was er die ochtend in geslaagd zijn motorfiets aan de pruttel te krijgen. Huib en Gerard staken hun FN-pistool bij zich, hingen een handgranaat aan hun broekriem en deden een oranje band om hun arm waarop in grote zwarte letters gedrukt stond: **ORANJE** en waarop een stempel was gezet waarop stond: 'Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten'. Hun beste vriend **Wim Boersma**, zwaaide hen uit. Hij vertelt: 'Ik was jaloers op Huib en Gerard. Zij gingen naar de Canadezen, naar de bevrijders! Wat een eer!' Op de terugweg – in het buurtschap De Glind, vlakbij de Rudolphstichting – stonden twee Duitse soldaten met hun handen omhoog op de Postweg. Ze wilden zich overgeven. Gerard en Huib stopten. Op dat moment werden ze door twee andere Duitsers, die in de slootkant in dekking lagen, onder vuur genomen en gedood. Een oude, vuile truc. (Bron: archief J.M. Schouten, schrijver Hans Smulders).

Helaas werkte de truc en zo kwamen twee jonge mensen kort voor de bevrijding van De Glind om het leven. Woede en verdriet waren de emoties die deze dag kenmerkten. In een brief aan oud-verpleegden, van de toenmalig directeur Geleijnse, lezen we onder andere:

'Ik weet niet hoe ik de ontroering moet beschrijven. Alle blijde hoop was verdwenen en wij waren plotseling in diepe rouw. Twee zulke kloeke veelbelovende moedige mannen die op een dergelijke gemene manier zijn neergeschoten na alles wat zij in de voorbije maanden voor onze bevrijding hadden gedaan. Hun lijken moesten nog verborgen worden, want er was vrees bij sommigen dat de mof die zou opeisen. Maar dat heeft de Here de zwaar beproefde families bespaard. Toen het gevaar geweken was zijn zij, na in een plechtige rouwdienst in onze kerk te zijn herdacht, op bijzondere indrukwekkende wijze met militaire eer op 23 april 1945 op de begraafplaats aan de Ringlaan ter aarde besteld.'

De eerste schermutselingen tussen 20 en 22 april

Directeur Geleijnse: 'Maar daar bleef het niet bij. **Op 20 april 's morgens** om twintig over tien kwam een patrouille Canadezen in Carriers plotseling opdagen. Na een kort oponthoud reden ze weer door en wij waren weer aan de Duitsers overgeleverd, die in de buurt roofden en plunderden en dan weer verdwenen. We leefden in niemandsland en af en toe kwamen de rovers fietsen en van allerlei dingen halen. **Op zondag 22 april** naderde een Duitse patrouille van goed een sectie sterk die zich nestelde in de bosrand bij de hoge dennen. Ze verjoegen de bewoners van een in de latere jaren op het ontgonnen moeras gebouwde boerderij, namen daarin hun intrek en verkenden van daaruit met kleinere verkenningspatrouilles de omgeving. Een patrouille van vijf man haalde tussen kerktijd uit de winkel een paar fietsen en wat levensmiddelen weg, maakte het centrum onveilig en verdween daarna weer. Zo ging het geregeld. Om kwart voor vier zag ik zo'n groepje door mijn tuin achter het meisjespaviljoen, door de boomgaard in de richting van de kerktoren sluipen. Er was een kerkdienst aan de gang en ze aarzelden even, maar gingen toch naar binnen waar de koster hen heeft

opgevangen. Ze wilden in de toren om daar een gat te maken, zodat ze uitzicht kregen naar het oosten. Veel kwaad hebben ze niet meer kunnen uitrichten, want na een paar minuten, juist toen de kerk uitging, kwamen de Canadezen. Er vielen heen en weer schoten en er sneuvelde een Duitser voor de kerkdeur. Er brak een kleine paniek onder de kerkgangers uit. Daardoor konden de Canadezen niet schieten en ontkwam de rest van de Duitse patrouille langs dezelfde weg als ze waren gekomen: achter de wasserij langs om in het bos te verdwijnen. De Canadezen trokken zich terug en daar zaten we weer met de moffen in tirailleurslinie op een honderd meter van ons af.

Totdat op die avond van **22 april even over acht uur**, terwijl alweer een vijandelijke patrouille door mijn tuin en om het meisjespaviljoen behoedzaam voortsloep en verkende, plotseling een Canadees gezien werd bij de pastorie, nog een, nog een en nog een. Voordat we eigenlijk goed en wel wisten wat er aan de hand was, zagen we dat het huis van de administrateur omsingeld was. De moffen renden weg en er werd geschoten en in minder dan geen tijd waren de Canadezen rondom en in mijn huis en de wasserij van wasbaas Dijkstra. Een jonge Duitser van zestien jaar was in onze tuin zwaargewond en werd gevangen genomen. Vier vluchtende Duitse soldaten werden tijdens deze schermutselingen gedood. Mijn gezin en dat van wasbaas Dijkstra was naar de kelder gestuurd. Ik moest aanwijzingen geven, boven vanuit mijn huis. Op de trap zat een Canadees met een zender op zijn rug door te geven wat de tolk hem vertelde. Er volgde een kort maar zwaar en hevig mitrailleurvuur waarvoor de Duitsers moesten wijken. Maar helaas om tien uur's avonds vertrokken ook de Canadezen weer. Wederom zaten wij vol spanning in niemandsland. Wat zouden de vijanden doen met het huis van Dijkstra en onze woning waarin zij de Canadezen hadden gezien?'

Bron: Digitaal archief oud-bewoners Rudolphstichting; ooggetuige-verslag van B. Geleijnse, directeur Rudolphstichting periode 1924 – 1946.

Wordt vervolgd

Jaap Krediet en Rieke Visser